

■ Wielka Brytania przed szczytem NATO

Tomasz Morozowski

Zgodnie z treścią dokumentu *National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015*, wydanego przez rząd Wielkiej Brytanii w listopadzie 2015 r., „NATO to najsilniejszy i najbardziej efektywny sojusz militarny na świecie”. Członkostwo w NATO jest fundamentem polityki obronności Wielkiej Brytanii, której strategia bezpieczeństwa jest podporządkowana priorytetom Sojuszu. Wielka Brytania ma również w przyszłych latach utrzymać pozycję największej potęgi militarnej NATO w Europie.

Oficjalne deklaracje poparte są aktywnością i zaangażowaniem Wielkiej Brytanii w działania Sojuszu. Tylko w tym roku brytyjskie okręty wspierały misje zwalczające przemytników ludzi u wybrzeży Libii, brytyjskie oddziały wzięły udział w ćwiczeniach *Swift Response* w Polsce (będących częścią manewrów *Anakonda-16*), a minister obrony Wielkiej Brytanii Michael Fallon zadeklarował objęcie przez jego państwo przywództwa nad jednym z batalionów NATO, mających wzmocnić wschodnią flankę Sojuszu.

Ostatni szczyt NATO, zorganizowany w 2014 r. w Walii, był potwierdzeniem zaangażowania Wielkiej Brytanii w system obrony i bezpieczeństwa zbiorowego, budowany w ramach Sojuszu. Podczas szczytu w Newport powołano do życia nowe elementy struktury NATO, mające zwiększyć możliwości szybkiej odpowiedzi na zagrożenia w różnych rejonach świata. Z dużym udziałem Wielkiej Brytanii utworzono tzw. szpicę (*Very High Readiness Joint Task Force - VJTF*), czyli siły bardzo szybkiego reagowania, wydzielone z Sił Odpowiedzi NATO. Wielka Brytania podtrzymała w Newport swoje zaangażowanie w operację *Baltic Air Policing*, prowadzoną w przestrzeni powietrznej państw bałtyckich. Również podczas walijskiego szczytu państwa członkowskie NATO podjęły zobowiązanie podniesienia wydatków na obronność do poziomu 2% PKB w ciągu 10 lat. Jako jedno z zaledwie pięciu

Redakcja:

Radostaw Grodzki

Jacek Kubera

(redaktor naczelny)

Piotr Kubiak

Krzysztof Malinowski

Korekta:

Hanna Różanek

Nr 250/2016

28.06.16

ISSN 2450-5080

Biuletyny dostępne
także dzięki:
NEWSLETTER IZ
FACEBOOK
SCRIBD
LINKEDIN
TWITTER

państw członkowskich, Wielka Brytania wypełnia to zobowiązanie i ma utrzymać finansowanie polityki bezpieczeństwa na poziomie co najmniej 2% PKB w kolejnych latach.

Przygotowania do szczytu NATO w Warszawie przebiegają w Wielkiej Brytanii w cieniu referendum w sprawie członkostwa tego państwa w Unii Europejskiej. Wynik referendum oznaczający *Brexit* nie umniejsza bardzo ważnej roli, jaką państwo to odgrywa w NATO oraz znaczenia brytyjskiego stanowiska podczas warszawskiego szczytu.

W dokumencie *National Security Strategy...* podkreślona została współpraca z Polską w celu wzmocnienia NATO wobec obecnych zagrożeń i zaadaptowania Sojuszu do przyszłych wyzwań podczas szczytu w Warszawie. Jak zapowiedzieli ministrowie obrony Wielkiej Brytanii i Polski po dorocznych konsultacjach w formie kwadrygi (ministrowie spraw zewnętrznych i ministrowie obrony obu państw) w styczniu br., oba państwa przygotowują na szczyt wspólne stanowisko, wypracowane w ramach polsko-brytyjskiej grupy wysokiego szczebla.

Stosunki z Federacją Rosyjską

Najpoważniejszym obecnie wyzwaniem dla NATO są, również według Wielkiej Brytanii, stosunki z Federacją Rosyjską. Podczas szczytu w Lizbonie w 2012 r. postanowiono budować z Rosją partnerstwo. Zamiany te zostały zrewidowane ze względu na agresywną politykę tego państwa w ostatnich latach. Nielegalna aneksja Krymu w 2014 r. czy wspieranie separatystów we wschodniej Ukrainie z wykorzystaniem taktyk wojny hybrydowej i manipulacji medialnych oraz działania militarne w pobliżu przestrzeni powietrznej i wodnej członków NATO umiejscowiły Rosję w roli przeciwnika Sojuszu. Stosunki z tym państwem stanowią treść szczytu w Warszawie, którego znaczenie jest symboliczne ze względu na położenie Polski na wschodniej flance NATO.

Politycy brytyjscy są zgodni co do konieczności podjęcia w Warszawie konkretnych decyzji, mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa w Europie. Ambasador Wielkiej Brytanii przy NATO Adam Thomson zaznaczył jednak, że ustalenia te nie będą ukierunkowane bezpośrednio na Rosję czy Ukrainę (która nie jest państwem członkowskim NATO) - celem ma być wypracowanie systemu nowoczesnego odstraszenia, zapewniającego ochronę wszystkim członkom Sojuszu. Według A. Thomsona, NATO nie potrzebuje zmiany, a jedynie adaptacji do nowych wyzwań zarówno na południu (tzw. Państwo Islamskie, kryzys migracyjny), jak i na wschodzie Europy. Adaptacja Sojuszu ma przebiegać w kierunku nadania mu formuły 360 stopni - możliwości odpowiedzi na zagrożenia ze wszystkich kierunków. Ambasador Wielkiej Brytanii przy NATO podkreślił również, że najważniejszą wartością Sojuszu jest jedność, a jego siła ma charakter zarówno militarny, jak i polityczny. Od państw członkowskich oczekiwane jest więc zrozumienie i akceptacja strategii 360 stopni, uznanie zagrożeń zarówno na wschodzie, jak i na południu.

Po spotkaniu ambasadorów przy NATO z USA, Wielkiej Brytanii oraz Polski w lutym br., A. Thomson wyraził swoje przekonanie, że warszawski szczyt okaże się sukcesem. Zapowiedział wprowadzenie w życie postanowień Sojuszu ze szczytu w Newport

oraz stworzenie „programu odstraszenia i obrony mającego 360 stopni”, ukierunkowanego na zagrożenia XXI w. zarówno na wschodzie, jak i na południu Europy.

Bezpośrednią odpowiedzią na zagrożenie ze strony Rosji ma być zwiększenie obecności wojsk NATO na wschodniej flance poprzez utworzenie wielonarodowych batalionów. Gotowość Wielkiej Brytanii do objęcia dowództwa nad jednym z nich to, według M. Fallona, „silny sygnał jedności i naszej determinacji do obrony państw bałtyckich i Polski w obliczu trwającej rosyjskiej agresji”. Ponadto eksperci i politycy brytyjscy podkreślają konieczność przystosowania NATO podczas szczytu w Warszawie do reakcji na agresywne działania omijające art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego, takie jak: ataki cybernetyczne, hybrydowe działania wojenne, tajne operacje czy manipulacje medialne.

Pozostałe priorytety Wielkiej Brytanii przed szczytem NATO w Warszawie

1. Wydatki na obronność na poziomie 2% PKB - Wielka Brytania będzie podczas warszawskiego szczytu zabiegać o realizację przez pozostałe państwa tego zobowiązania. Jest to, zdaniem brytyjskich ekspertów, warunek utrzymania wiarygodności Sojuszu w kwestii możliwości zastosowania art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego. Odpowiednie zaangażowanie finansowe ma znaczenie zarówno symboliczne, jak i praktyczne - pozwala utrzymać na odpowiednim poziomie siły „szpicy” NATO, mające stanowić główny element strategii odstraszenia na wschodniej flance.
2. Współpraca NATO z UE w sprawie misji na Morzu Śródziemnym - Wielka Brytania zabiega o zintensyfikowanie działań NATO mających na celu powstrzymanie nielegalnej imigracji do Europy przez Morze Śródziemne. Wspólne działania przeciwko przemytnikom mają być uzupełnione współpracą z rządem Libii, mającą na celu stworzenie libijskiej straży wybrzeża.
3. Dalsze wspieranie Narodowych Sił Obrony i Bezpieczeństwa Afganistanu (*Afghanistan National Defence and Security Forces - ANDSF*) - jak zapowiedział brytyjski minister spraw zagranicznych Philip Hammond do 2020 r. Wielka Brytania ma utrzymać swoje wsparcie finansowe tych sił na poziomie 70 mln funtów rocznie. Szczyt w Warszawie określił jako ważny moment dla społeczności międzynarodowej na odnowienie zaangażowania w budowanie stabilności i bezpieczeństwa w Afganistanie.
4. Współpraca z partnerami - A. Thomson podkreślił wagę interoperacyjności NATO, która może być lepsza i bardziej efektywna dzięki współpracy z ponad 40 partnerami zewnętrznymi - od Finlandii, przez Turcję po Japonię. Należy również kontynuować wsparcie państw w trudnej sytuacji, takich jak Gruzja, Jordania, Afganistan czy Irak - w ramach inicjatywy *Defence Capacity Building* utworzonej na szczycie w Newport.
5. Wciąż aktualne zagrożenie pociskami balistycznymi - również ze strony niepaństwowych aktorów spoza obszaru euroatlantyckiego. Wielka Brytania będzie nadal inwestować w system obrony antybalistycznej NATO (*NATO Ballistic Missile Defence - BMD*) oraz rozwijać inicjatywy międzynarodowe w ramach brytyjskiego Centrum Obrony Antybalistycznej (*UK Missile Defence Centre*).

6. Odstraszanie nuklearne - jest istotnym elementem brytyjskiej strategii bezpieczeństwa. W ramach NATO Wielka Brytania współpracuje w tej kwestii przede wszystkim z Francją i USA.

Szczyt NATO w świetle Brexitu

Zwycięstwo zwolenników *Brexitu* w referendum w Wielkiej Brytanii jest w kontekście szczytu NATO w Warszawie postrzegane różnie. Opiniom deprecjonującym *Brexit* jako niemający wpływu na kwestie bezpieczeństwa przeciwstawiane są inne, uznające wyjście Wielkiej Brytanii z UE za posunięcie nieodpowiedzialne, stwarzające zagrożenie dla ładu i bezpieczeństwa europejskiego. Byli sekretarze generalni NATO, sprawujący urząd w latach 1984-2014, wystosowali przed brytyjskim referendum list do gazety „The Telegraph”, w którym przestrzegali przed *Brexitem*, podkreślając korzyści wyływające z niego dla przeciwników NATO. Według nich Wielka Brytania jako państwo członkowskie zarówno UE, jak i NATO jest potrzebna dla wzmacniania współpracy tych dwóch organizacji. Współpraca ta kreuje obecny ład w Europie, m.in. poprzez stosowanie sankcji wobec Rosji czy Iranu. Również obecny sekretarz generalny NATO Jens Stoltenberg uznał pozostanie Wielkiej Brytanii w UE za lepsze dla Sojuszu, z czym zgodził się także M. Fallon. Brytyjscy komentatorzy zauważają także, że polityczny kryzys w rządzie Davida Camerona po negatywnym dla niego wyniku referendum może skutkować brakiem zdecydowanego stanowiska i dynamicznej roli odegranej przez Wielką Brytanię na warszawskim szczyście. Z drugiej strony przewiduje się szybkie potwierdzenie zaangażowania Wielkiej Brytanii w działania Sojuszu przez przyszłego premiera tego państwa oraz możliwe zwiększenie wydatków na obronność. Wielka Brytania miałaby w ten sposób podkreślić, że *Brexit* nie zaszkodzi integralności NATO z Londynem jako jednym z głównych aktorów Sojuszu.

Tezy zawarte w tekście wyrażają jedynie opinie autora.

Tekst powstał w ramach Serii Specjalnej Biuletynów IZ poświęconej przygotowaniom do szczytu NATO w Warszawie (8-9 lipca 2016 r.). W poszczególnych opracowaniach przedstawiono stanowiska wybranych państw członkowskich Sojuszu oraz Rosji wobec głównych problemów bezpieczeństwa międzynarodowego, które będą przedmiotem obrad w Warszawie.

Tomasz Morozowski - politolog, obszary badawcze: niemiecka polityka zagraniczna, Unia Europejska, Niemcy w UE. Asystent w Instytucie Zachodnim.